

WIZARA YA KILIMO
IDARA YA USALAMA WA CHAKULA - SEHEMU YA URATIBU
MAZAO NA TAHADHARI YA AWALI
S. L. P. 2182 DODOMA
Tel: 255 (026)22321407, 2320035 Fax; 255(126) 2320037 www.kilimo.go.tz,
dnfs@kilimo.go.tz

**TAARIFA YA MWELEKEO WA MVUA ZA MSIMU,
NOVEMBA, 2020 – APRILI, 2021**

2. MWELEKEO WA MSIMU WA MVUA KIPINDI CHA NOVEMBA, 2020 - APRILI, 2021

MWELEKEO WA MVUA ZA MSIMU (NOVEMBA, 2020 – APRILI, 2021)

Katika kipindi cha Novemba 2020 hadi Aprili, 2021 mvua za wastani hadi juu ya wastani zinatarajiwa katika maeneo ya mikoa ya Singida, Dodoma, Mbeya, Songwe, Iringa, Njombe, Ruvuma, Lindi, Mtwara, kusini mwa mkoa wa Morogoro na mashariki mwa mikoa ya Tabora na Katavi. mvua za wastani hadi chini ya wastani zinatarajiwa katika eneo kubwa la mkoa wa Kigoma, Rukwa pamoja na Magharibi mwa mikoa ya Tabora na Katavi.

Kuanza: Kati ya wiki ya kwanza na ya pili ya mwezi Novemba, 2020
(Katavi and Tabora)

Kati ya wiki ya pili na ya tatu ya mwezi Novemba, 2020
(Kigoma & Rukwa)

Kuisha: Wiki ya nne ya mwezi Aprili, 2021

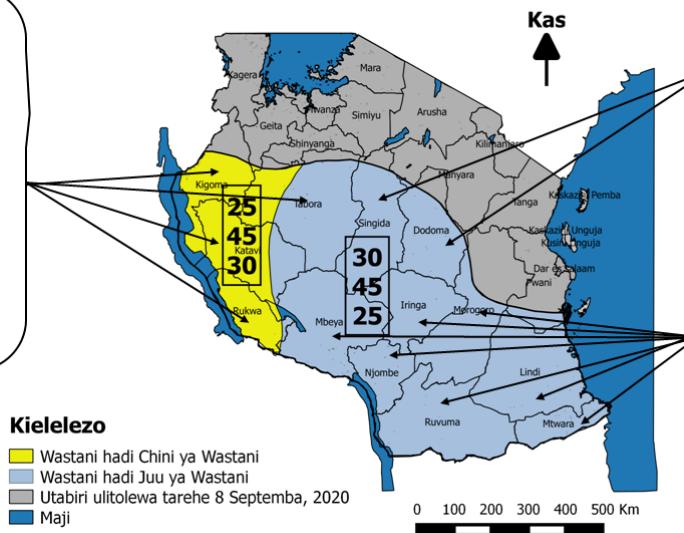
Kuanza: Kati ya wiki ya kwanza na ya pili ya mwezi Novemba, 2020

Kuisha: Wiki ya nne ya mwezi Aprili, 2021

Kuanza: Wiki ya pili ya mwezi Novemba, 2020.

Kuisha: Wiki ya nne ya mwezi Aprili, 2021

Kati ya wiki ya pili na ya tatu ya mwezi Aprili, 2021 (Ruvuma)

Kielelezo 1: Matarajio ya unyeshaji mvua za Msimu, 2021 kwa Tanzania

Katika taarifa hiyo; TMA ilieleza kuwa katika kipindi cha Novemba, 2020 hadi Aprili, 2021 mvua za wastani hadi juu ya wastani zinatarajiwa katika maeneo mengi ya nchi yanayopata mvua za msimu mmoja kwa mwaka isipokuwa maeneo ya mkoa wa Kigoma, Katavi na magharibi mwa mikoa wa Tabora yanayotarajiwa kupata mvua za wastani hadi chini ya wastani kama zilivyo ainishwa kwenye **Kielelezo Na.1**. Mvua hizo zinatarajiwa kuanza mapema kati ya wiki ya kwanza na ya pili ya mwezi Novemba, 2020 katika maeneo mengi isipokuwa maeneo machache ya mkoa wa Kigoma na Rukwa zinakotarajiwa kuanza wiki ya tatu ya mwezi Novemba, 2020. Aidha, mvua hizo zinatarajiwa kuisha kwa wakati katika wiki ya nne ya mwezi Aprili, 2021 katika maeneo mengi isipokuwa maeneo machache ya Mkoa wa Ruvuma yanayotarajiwa kuisha mapema kati ya wiki ya pili na ya tatu ya mwezi april, 2021.

3. MAELEZO YA KINA JUU YA MWELEKEO WA MSIMU WA MVUA ZA MSIMU, 2020

Mwelekeo wa mvua, matarajio ya kuanza na kuisha kwa mvua na urefu wa msimu wa uzalishaji wa mazao ya kilimo (length of growing season) ni kama unavyoainishwa kwenye *Jedwali 1*:

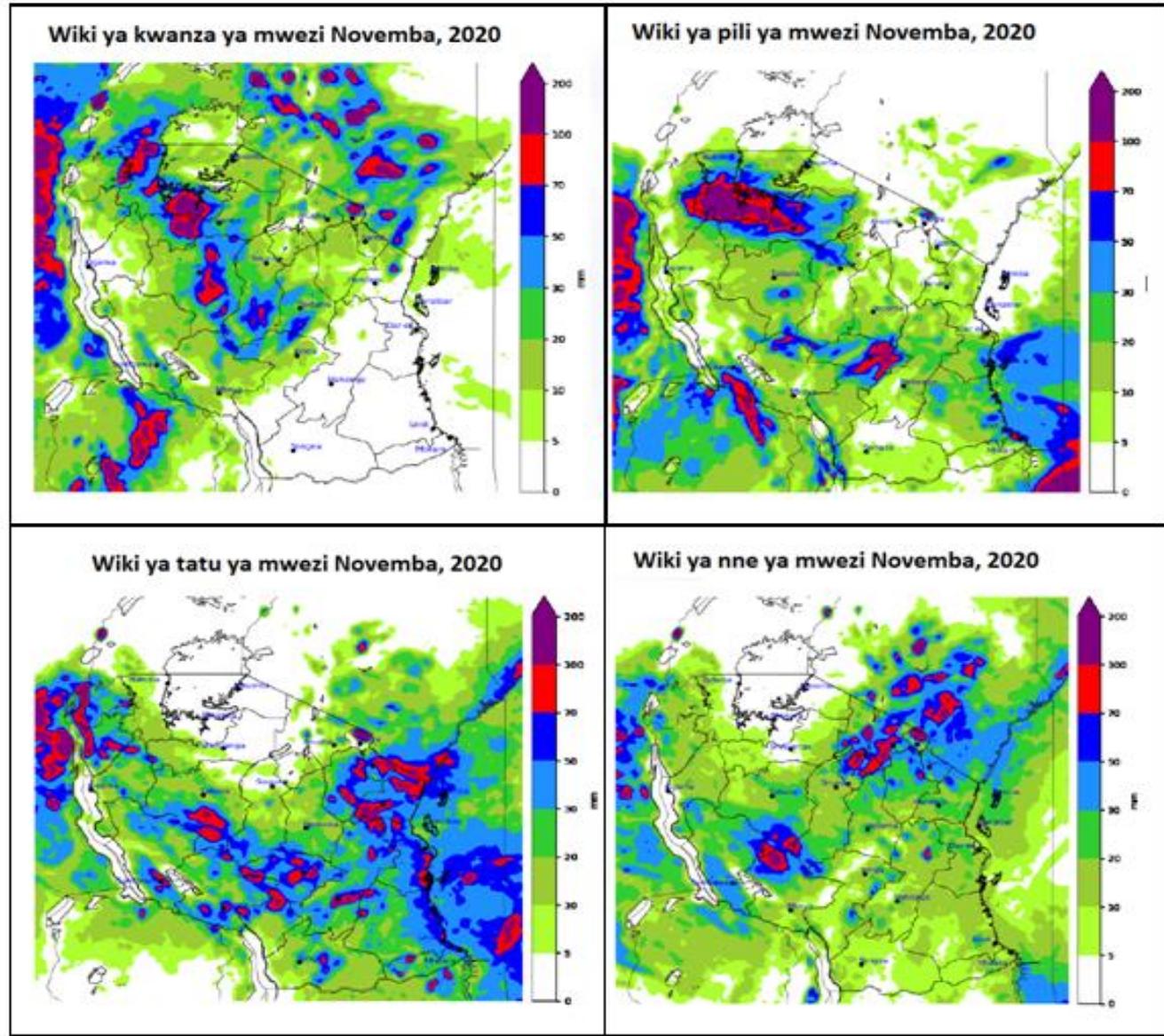
Jedwali 1: Matarajio ya mvua za Msimu; Novemba, 2020 – Aprili, 2021

Kanda	Mikoa	Kuanza	Kuisha	Matarajio ya Mvua	Urefu wa msimu wa kilimo (siku)
Maeneo ya Magharibi mwa nchi	Kigoma	Mvua zinatarajiwa kuanza ya wiki ya pili hadi ya tatu ya mwezi Novemba, 2020	Mvua za zinatarajiwa kuisha wiki ya nne ya mwezi Aprili, 2021	Mvua zinatarajiwa kuwa za wastani hadi chini ya wastani katika maeneo mengi	177 - 184
	Katavi na Tabora	Mvua zinatarajiwa kuanza mapema kati ya wiki ya kwanza na ya pili ya mwezi Novemba, 2020	Mvua za zinatarajiwa kuisha wiki ya nne ya mwezi Aprili, 2021	Mvua zinatarajiwa kuwa za wastani hadi chini ya wastani katika maeneo ya magharibi ya mikoa hii, na za wastani hadi juu ya wastani katika maeneo ya mashariki	184 - 191
Kanda	Mikoa	Kuanza	Kuisha	Matarajio ya Mvua	Urefu wa msimu wa kilimo (siku)
Kanda ya Kati	Dodoma na Singida	Mvua zinatarajiwa kuanza mapema kati ya wiki ya kwanza na ya pili ya mwezi Novemba, 2020	Mvua za zinatarajiwa kuisha wiki ya nne ya mwezi Aprili, 2021	Mvua zinatarajiwa kuwa za wastani hadi juu ya wastani katika maeneo mengi	184 - 191

Nyanda za juu Kusini Magharibi	Rukwa	Mvua zinatarajiwa kuanza wiki ya pili hadi ya tatu ya mwezi Novemba, 2020	Mvua za zinatarajiwa kuisha wiki ya nne ya mwezi Aprili, 2021	Mvua zinatarajiwa kuwa za wastani hadi chini ya wastani katika maeneo mengi	177 - 184
	Mbeya, Songwe, Njombe, Iringa na Morogoro kusini	Mvua zinatarajiwa kuanza wiki ya pili ya mwezi Novemba, 2020	Mvua za zinatarajiwa kuisha wiki ya nne ya mwezi Aprili, 2021	Mvua zinatarajiwa kuwa za wastani hadi juu ya wastani katika maeneo mengi	184
Kanda ya kusini	Mkoa wa Ruvuma	Mvua zinatarajiwa kuanza wiki ya pili ya mwezi Novemba, 2020	Mvua za zinatarajiwa kuisha wiki ya pili hadi ya tatu mwezi Aprili, 2021	Mvua zinatarajiwa kuwa za wastani hadi juu ya wastani katika maeneo mengi	177 - 184
Pwani ya Kusini	Lindi na Mtwara	Mvua zinatarajiwa kuanza wiki ya pili ya mwezi Novemba, 2020	Mvua za zinatarajiwa kuisha wiki ya nne ya mwezi Aprili, 2021	Mvua zinatarajiwa kuwa za wastani hadi juu ya wastani katika maeneo mengi	184

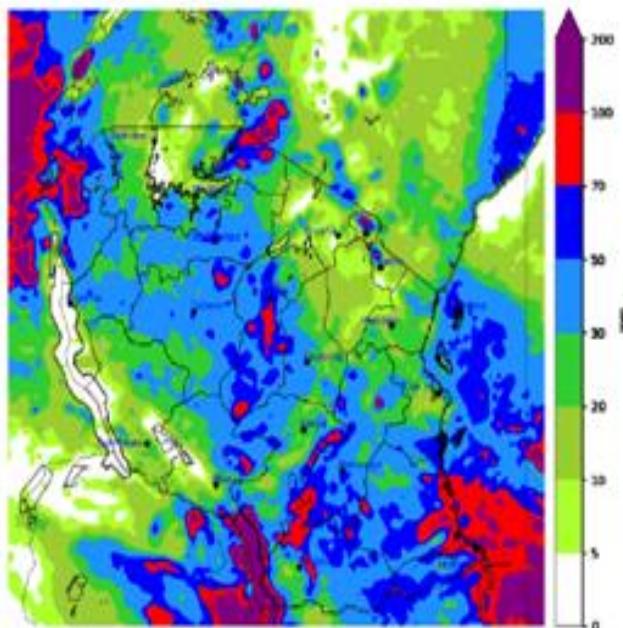
Sambamba na matarajio ya mvua kuwa za wastani hadi ya juu ya wastani katika maeneo mengi ya nchi yanayopata mvua za Msimu; pia matukio ya mvua nyingi katika vipindi vifupi nayo yanatarajiwa. Urefu wa msimu wa uzalishaji wa mazao unatarajiwa kuwa wa kawaida katika maeneo mengi kama ulivyoainishwa kwenye jedwali Na.1 hapo juu, na kama unavyoonekana kwenye vielelezo Na.2 na Na.3 hapo chini (Mwelekeo wa unyeshaji mvua kwa mwezi Novemba, 2020 (kuanza kwa mvua) na mwezi Aprili, 2021 (kuisha kwa mvua) mtawalia).

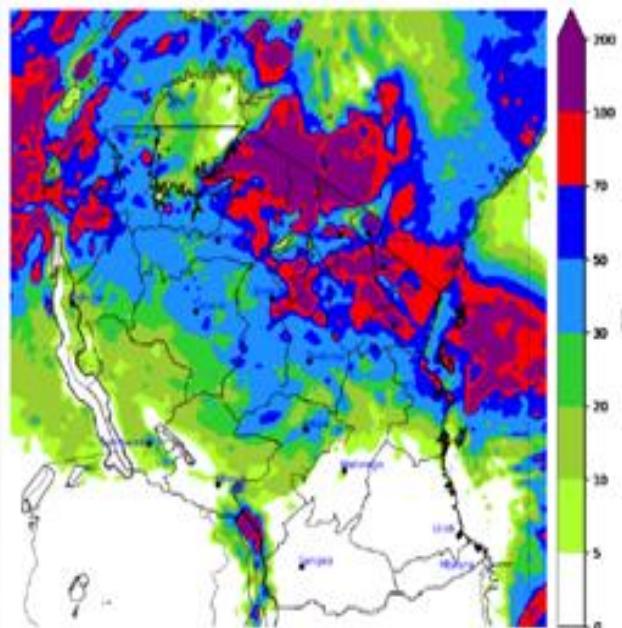
Kielelezo Na.2: Mwelekeo wa mtawanyiko wa unyeshaji mvua katika kipindi cha Mwezi Novemba, 2020

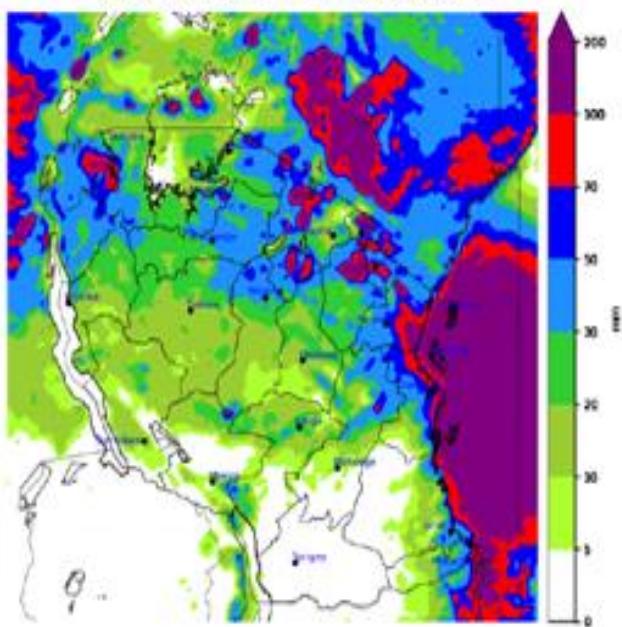
Wiki ya kwanza ya mwezi Aprili, 2021

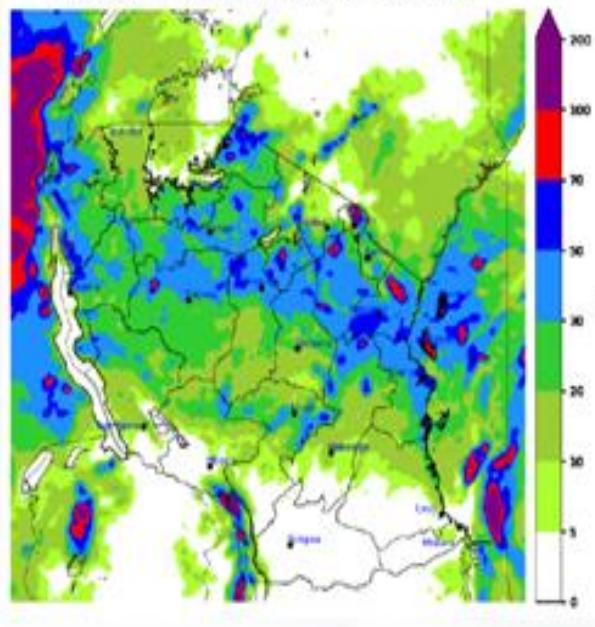
Wiki ya pili ya mwezi Aprili, 2021

Wiki ya tatu ya mwezi Aprili, 2021

Wiki ya nne ya mwezi Aprili, 2021

Kielelezo Na.3: Mwelekeo wa mtawanyiko wa unyeshaji mvua katika kipindi cha Mwezi Aprili, 2021.

4. ATHARI NA USHAURI:

a). Kilimo cha Mazao na Usalama wa Chakula

Uzalishaji wa mazao katika ikolojia mbalimbali umekuwa ukibadilika kufuatana na matakwa ya wakulima na nguvu ya soko. Mabadiliko ya tabianchi pia yamesababisha wakulima kulima mazao ambayo walikuwa hawalimi zamani. Aidha, baadhi ya wakulima wamekuwa wakipanda mazao bila kuzingatia ushauri unaotolewa na wataalam kuhusiana na mwenendo wa mvua katika msimu husika, na vilevile kutokuzingatia maelekezo kuhusu ikolojia inayostahili kulimwa zao husika na hivyo kuzalisha mazao nje ya ikolojia na kusababisha kushuka kwa tija katika mavuno ya mazao hayo.

i. Maeneo yanayotarajiwa kupata mvua za Wastani hadi chini ya wastani (Kigoma, Katavi, Rukwa na magharibi mwa mkoa wa Tabora):
<ul style="list-style-type: none">
✓ Upungufu wa unyevunyevu katika udongo unatarajiwa kujitokeza katika baadhi ya maeneo na hivyo kuathiri ukuaji wa mazao
✓ Mlipuko wa visumbufu vya mazao na magonjwa vinatarajiwa kuongezeka
Athari:
<ul style="list-style-type: none">
✓ Ukuaji hafifu wa mazao utakaopelekea kupungua kwa uzalishaji na hatimaye upungufu wa Chakula ambao utasababisha kupanda kwa bei za mazao ya chakula.
Ushauri
Wakulima wanashauriwa yafuatayo:
<ul style="list-style-type: none">
✓ Maandalizi ya mashamba yafanyike mapema na kwa kuzingatia uhifadhi bora wa ardhi (Wananchi waepuke kuchoma hovyo moto).
✓ Watumie mbinu na teknolojia za kilimo kinachohimili mabadiliko ya tabianchi ikiwa ni pamoja na kilimo hifadhi, mbinu za uvunaji na uhifadhi wa maji kama matumizi ya majoruba, vilindi vidogo, matuta ya kufunga n.k.
✓ Wapande mazao yanayohimili ukame kama vile muhogo, viazi vitamu, mtama, mbaazi, uwele, n.k.
✓ Watumie mbegu zinazokomaa kwa muda mfupi na zenye tija kubwa kwa kufuata ushauri wa maafisa ugani wa eneo husika.
✓ Kutumia vizuri maji kwenye skimu za umwagiliaji, ikiwa ni pamoja na kufanya kilimo shadidi cha mpunga na kutumia umwagiliaji wa matone kwenye mazao ya bustani.
✓ Kuzingatia kanuni za kilimo ili kuzalisha kwa tija kulingana na pembejeo zitakazohitajika.
✓ Wakulima wanashauriwa pia kuwasiliana kwa karibu na kufuata ushauri wa maafisa ugani walioko katika maeneo yao katika kipindi chote cha msimu wa kilimo ili kuongeza uzalishaji.

Kutokana na mwelekeo huo wa mvua za Msimu mazao yanayoshauriwa kulimwa katika maeneo hayo ni kama yafuatayo:

Mikoa ya Kigoma, Katavi, Tabora na Rukwa	Mahindi, Maharage, Kunde, Muhogo, Viasi vitamu, magimbi na mazao ya bustani.
--	--

ii. Maeneo yanayotarajiwa kupata mvua za Wastani hadi juu ya wastani (Mikoa ya kati, Nyanda za juu kusini magharini, kusini na Pwani ya kusini):

- ✓ Unyenyevunyevu kwenye udongo unatarajiwa kuwa wenyewe kukidhi mahitaji ya mimea.
- ✓ Hata hivyo; kwa mvua za juu ya wastani, unyenyevunyevu kwenye udogo unatarajiwa kuwa ni wenyewe kupililiza mahitaji ya mazao ambapo yanaweza kusababisha mafuriko na maji kutuama katika mashamba.

Athari

- ✓ Mafuriko yanaweza kupelekea uharibifu wa mazao mashambani pamoja na miundo mbinu ya kilimo cha umwagiliaji.
- ✓ Ongezeko la visumbufu na magonjwa kwa mimea.
- ✓ Uharibifu wa mazao wakati wa mavuno, menejimenti ya ukaushaji na mazingira ya kuhifadhi.

Ushauri

Wakulima wanashauriwa yafuatayo:

- ✓ Maandalizi ya mashamba yafanyike mapema na kwa kuzingatia uhifadhi bora wa ardhi (Wananchi waepuke kuchoma moto hovyo).
- ✓ Wakulima wanashauriwa kuendelea na shughuli za kilimo kama ilivyo kawaida na kwa kuzingatia kanuni za kilimo; kwa kupanda mbegu zenye tija kubwa, kuongeza eneo la mashamba ya mazao ya chakula na matumizi mazuri ya pembejeo.
- ✓ Kufuatalia kwa karibu hatua za ukuaji wa mazao mashambani ili kugundua mapema na kudhibiti wa magonjwa ya fangasi na bacteria.
- ✓ Kujenga na kuimarisha kuta za mito ili kupunguza athari za mafuriko
- ✓ Kukarabati na kuimarisha miundombinu ya umwagiliaji
- ✓ Wakulima wanashauriwa kuwasiliana kwa karibu na kufuata ushauri wa maafisa ugani walioko katika maeneo yao.
- ✓ Kupanda mazao yanayohimili mvua nydingi.

Kutokana na mwelekeo huo wa mvua za Msimu mazao yafuatayo yanashauriwa kulimwa katika maeneo hayo:

Mikoa ya Dodoma na Singida	Mahindi, Mpunga, Mtama, Uwele, Ulezzi, Kunde, Muhogo, Viasi vitamu na mazao ya bustani .
----------------------------	---

Mikoa ya Mbeya, Iringa, Songwe, Morogoro (kusini), Njombe, Rukwa, Katavi na Ruvuma	Mahindi, Mpunga, Mtama, Ngano, Ulezi, Shayiri, Mtama, Kunde, maharage, Njegere, Dengi Muhogo, Ndizi, Magimbi, Vlazi vitamu, Viazi mviringo, Karanga na Mazao ya bustani.
Mikoa ya Lindi na Mtwara	Mpunga, Mtama, Muhogo, Viazi vitamu, Magimbi, Kunde, MBAazi, Karanga, Choroko na mazao ya bustani.

USHAURI WA JUMLA

Maafisa ugani:

Wanakumbushwa kutoa huduma za ugani kwa kuzingatia Mwongozo wa Kilimo Kinachostahimili Mabadiliko ya Tabianchi (Climate – Smart Agriculture Guideline, 2017) kwa kilimo himilivu. Mwongozo huu unapatikana katika wavuti ya Wizara yenye anuani www.kilimo.go.tz, kwenye vyuo vya kilimo nchini, vituo vya utafiti na kwenye baadhi ya Ofisi za Halmashauri (Takribani Halmashauri 101 wameshapatiwa miongozo hiyo). Aidha, mwongozo wa Wizara ya Kilimo wa Uzalishaji wa mazao kulingana na ikolojia ya eneo husika nao pia utumike.

Wadau wa pembejeo:

- ✓ Wanashauriwa kuhakikisha upatikanaji wa pembejeo kwa wakati.
- ✓ Mikoa na Halmashauri inashauriwa kuratibu na kuweka utaratibu utakaowawezesha wakulima kupata pembejeo kwa wakati kutoka kwa watoa huduma.

Wafanyabiashara wa mazao ya chakula:

Wanashauriwa kuangalia mwenendo wa hali ya upatikanaji wa chakula ili kuendana na fursa zitakazojitekeza katika biashara ya mazao ya chakula.

Jamii kwa jumla:

Wanashauriwa kutumia chakula kilichopo sasa kwa uangalifu, kuhifadhi chakula cha kutosha katika ngazi ya familia, na kuepuka matumizi mabaya ya chakula au yasiyokuwa ya lazima kama vile utengenezaji wa pombe na matumizi ya chakula katika sherehe zisizo za lazima. Aidha, inashauriwa wananchi wabadilike, waache ulaji wa mazoea wa kupendelea aina fulani za vyakula na kula mazao mchanganyiko ya chakula ili kupata virutubishi mbalimbali kutoka katika mazao tofauti na hivyo kuimarisha lishe.

Mamlaka ya Hifadhi ya Chakula ya Taifa (NFRA) na Bodi ya mazao mchanganyiko (CPB):

Kutokana na mwelekeo wa mvua hizi uzalishaji wa mazao ya chakula unatarajiwu kuongezeka hivyo Taasisi hizi zihakikishe miundo mbinu ya hifadhi imekamilika na kupanua wigo wa kuendelea kununua na kuhifadhi mazao ya chakula ya kutosha zaidi ya kiwango cha kawaida, ili nchi iweze kukabiliana na upungufu wowote unaoweza kujitokeza kutokana na athari za mvua za Msimu, 2020/21.

b). Sekta ya Mifugo na Uvuvi:

Sekta ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi ni sekta muhimu sana na zinazotegemeana katika masuala ya chakula na lishe. Usalama wa Chakula na Lishe hautegemei uzalishaji na ulaji wa mazao ya kilimo ya chakula pekee bali ni pamoja na mazao yatokanayo na mifugo na viumbe vya baharini. Sekta hizi licha ya kuwa na mchango mkubwa katika kuipatia jamii lishe kamili (virutubishi), ni chanzo kikuu cha mapato katika jamii zinazotegemea shughuli hizo. Jamii za wakulima hutegemea usalama wa chakula chao kutokana na Kilimo cha mazao ya chakula wakati jamii za wafugaji na wavuvi hutegemea shughuli hizo kama chanzo cha mapato ili waweze kujihakikisha usalama wa chakula katika kaya zao, pamoja na kukidhi mahitaji mengine.

Katika kipindi cha msimu wa mvua za Msimu, 2020/21 hali ya upatikanaji wa samaki na mazao mengine ya baharini kama mwani inatarajiwa kuongezeka katika maeneo mengi. Malisho na upatikanaji wa maji kwa ajili ya mifugo vinatarajiwa pia kuwa vya kuridhisha. Mtiririko mwingi wa maji unatarajiwa kusababisha uzalishaji mkubwa wa mazao ya samaki, mwani na mifugo. Teknolojia ya uvunaji maji ya mvua iimarishtwe ili kukidhi mahitaji ya maji kipindi cha baadae. Aidha, miundo mbinu ya mifugo na ufugaji samaki iimarishtwe ili kukabiliana na changamoto ya mafuriko. Magonjwa ya mifugo na mazao ya uvuvi kama samaki na mwani inatarajiwa pia kuongezeka. Wafugaji wanashauriwa kuvuna mifugo yao kila inapowezekana. Wafugaji na wavuvi wanashauriwa watumie utabiri wa hali ya hewa na kufuata ushauri wa maafisa ugani katika maeneo yao.

ANGALIZO:

Taarifa hii imejikita zaidi kweli Mwelekeo wa mvua uliotolewa na TMA. Matarajio hayo yamezingatia zaidi kipindi cha msimu (miezi sita) na hali ya mvua katika maeneo makubwa. Wakulima (wakiwemo wafugaji na wavuvi) wanashauriwa kufuutilia taarifa za mrejeo (updates) kila inapobidi kutolewa. Aidha, wakulima wanashauriwa pia kufuutilia taarifa za utabiri wa muda wa kati na mfupi, ambao hutolewa na Mamlaka ya hali ya Hewa Tanzania kwa kila siku (saa 24), siku kumi, pamoja na mwezi mmoja. Aidha, kufuutilia pia taarifa za tahadhari zinazotolewa kila mara inapotokea hali hatarishi kwa kilimo na ustawi wa jamii kwa ujumla wake.